

Winterkoolzaad

EH 0001

Door: ing. H.W.G. Floot

Inleiding

Hoewel het areaal koolzaad de laatste jaren niet zo erg groot meer is, is op de proefboerderij Ebelsheerd een rassenvergelijking is aangelegd met voornamelijk hybride koolzaadrassen, om op de hoogte te blijven van de nieuwste ontwikkelingen van deze voor het Oldambt toch altijd belangrijke teelt. In 1999 was er weer een duidelijke uitbreiding van het areaal, maar in 2000 nam deze uitbreiding niet verder toe.

Algemene proefveldgegevens

voorvrucht	wintergerst
zaaidatum	27 augustus 1999
bodemanalyse	pH-KCl 7.4; CaCO ₃ 1.6; org.stof 4.0; lutum 39; afsl 54-63; Pw-getal 39; K-getal 29; K-HCl 32
N-min (0-100)	50 kg/ha
bemesting	7 okt. 54 kg/ha N 8 nov 132 kg/ha K ₂ O 25 jan 120 kg/ha N
onkruidbestr.	21 sept 1 l/ha Butisan S + 1 l/ha Focus 22 okt 1,5 l/ha Focus Plus
ziektebestr.	10 mei 1 l/ha Ronilan
insectenbestr.	21 sept 0,2 l/ha Decis 10 mei 0,2 l/ha Decis
oogstdatum	6 juli zwadmaaien, 21 juli dorsen

Aanleg en uitvoering

In het zaaizaad kwamen grote verschillen in duizendkorrelgewicht voor, uiteenlopend van 4 tot 10 (zie tabel 1). Op 27 augustus zijn de negentien rassen uitgezaaid. Er is gemiddeld 6 kg zaaizaad gebruikt met een correctie voor het dkg.

De opkomst rond 21 september was goed en regelmatig. Op 20 oktober is het aantal planten bepaald. De winter was zacht, zodat geen uitwintering heeft plaatsgevonden en het koolzaad regelmatig iets bleef groeien. Er ontwikkelde zich een lang gewas, dat met veel regen en wind vroegtijdig is geleverd.

Ondanks een bespuiting kwam er in de rassen toch Sclerotinia voor.

Op 6 juli is in het zwad gemaaid en vanwege de natte omstandigheden kon pas op 21 juli gedorsen worden.

Resultaten

In tabel 1 zijn het dkg van het zaaizaad, de plantaantallen per m², de vroegheid van bloeien en sclerotinia-aantasting vermeld. In tabel 2 worden de relatieve zaadopbrengsten van de laatste drie jaar en de gegevens van de Duitse kleigrond in Ost Friesland weergegeven.

Tabel 1: Aantal planten/m² op 20-10, vroegheid bloei, sclerotinia aantasting.

ras	kweker/ vertegenwoordiger	dkg zaaiz.	pl/m ² 20/10	bloei	sclerotinia
Embleme *	Barenbrug	6.8	69	4.7	8.7
Elite *	Barenbrug	5	101	6.2	8.7
Panther *	NPZ/LBWiersum	7.6	63	6.7	5.3
Artus *	NPZ/LBWiersum	7.7	60	3.3	7.0
Olyvia *	Ceres	6.4	80	7.3	5.3
Susanna *	Semundo	8.1	53	4.7	6.0
Lisabeth	DSV	4.8	77	4.7	7.7
Express	NPZ/LBWiersum	4.5	89	6.0	7.7
Pronto *	NPZ/LBWiersum	6.5	72	7.3	6.3
Spirit *	Novartis	10.4	59	7.3	7.0
NW1653	Pioneer	.	113	4.0	6.7
Talent *	NPZ	7.4	52	8.7	5.7
WRG179	DSV	4.4	96	6.7	6.0
Acropolis	Pioneer	.	134	3.3	7.0
Maya *	Semundo	7.4	64	6.3	6.0
Rapid	ForceLimagrain	.	79	4.7	8.7
Lipton	DSV	4.6	68	6.0	5.7
Explorer	Pioneer	.	100	3.3	4.7
Phoenix	Pioneer	.	84	9.0	4.7

lsd			21	1.1	1.3

* hybride rassen

Het dkg van het zaaizaad liep uiteen van 4,4 bij WRG179 tot 10,4 bij het ras Spirit. Talent en Susanna hadden het laagste aantal planten per m², terwijl bij sommige rassen meer dan twee keer zoveel planten stonden. De dichtheid had geen invloed op de sclerotinia-aantasting. De vroegheid van bloei geeft duidelijke verschillen tussen de rassen aan.

Tabel 2: Relatieve zaadopbrengsten winterkoolzaad bij 9% vocht Ebelsheerd + opbrengst kleigrond in NW-Duitsland.

ras	kweker/ vertegenwoordiger	Ebelsheerd			Duitsland		
		1998	1999	2000	1998	1999	2000
Embleme *	Barenbrug	-	98	119	-	-	-
Elite *	Barenbrug	-	100	114	-	-	-
Panther *	NPZ/LBWiersum	101	104	104	106	109	109
Artus *	NPZ/LBWiersum	116	108	104	107	105	102
Olyvia *	Ceres	-	107	104	-	-	-
Susanna *	Semundo	-	106	101	-	-	104
Lisabeth	DSV	101	100	98	92	95	-
Express	NPZ/LBWiersum	104	102	97	101	104	88
Pronto *	NPZ/LBWiersum	111	90	96	112	106	101
Spirit *	Novartis	-	-	111	-	-	-
NW1653	Pioneer	-	-	102	-	-	-
Talent *	NPZ	-	-	102	-	-	-
WRG179	DSV	-	-	98	-	-	-
Acropolis	Pioneer	-	-	96	-	-	-
Maya *	Semundo	-	-	95	-	-	-
Rapid	ForceLimagrain	-	-	92	82	92	-
Lipton	DSV	-	-	92	-	-	-
Explorer	Pioneer	-	-	83	-	-	-
Phoenix	Pioneer	-	-	77	-	-	-
100 =.. kg/ha		3500	4460	3150	3530	4890	4970

* hybride rassen

Opname in de Nederlandse rassenlijst biedt voor de kweker weinig perspectief, dus zullen alleen die rassen voor Nederland beschikbaar zijn die op de Europese rassenlijst staan. Er lijken voldoende perspectiefvolle rassen voor uitzaai in aanmerking te komen. De nodige voorzichtigheid is wel geboden, omdat de meeste rassen slechts één jaar in één proef zijn onderzocht. In combinatie met de gegevens uit Duits onderzoek geeft de tabel toch wel enig inzicht.